N^er 118. ROK 1844. PIĄTEK 24 MAJA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	odziua	Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła podł. Reau.	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
	6	27" 3,"' 712	+ 10, 8	4,"' 85	ZPł. Zachodni słaby	Chmurno	Deszcz
23	2	2, 936	+ 13, 9	4, 87	Zachodni „	„	Deszcz
	10	2, 386	+ 10, 4	4, 49	ZPł. Zachodni „	„	Deszcz

Wiadomości krajowe.

KRAKÓW.

Wczorajszego dnia, t. j. 23 b. m. i r. o godzinie 12 w południe, nasz professor Bierkowski w obec zgromadzonych kilku professorów wydziału lekarskiego tutejszego Uniwersytetu, oraz wielu praktycznych lekarzy i kilkunastu swoich uczniów, wykonał w klinice chirurgicznéj jednę z najważniejszych i najtrudniejszych operacyi chirurgicznych t. j. kamienia moczowego (*Lithotomia*) cięciem bocznem (*sectio lateralis*) na starozakonnym Barberze Hirsch lat 56 liczącym. — Operacya ta jakkolwiek z wielkiemi trudnościami połączona, bo kanał moczowy w środku swojéj długości tak był zwężony, że operator zaledwie z głębnik do pęcherza przeprowadzić zdołał, a kamień sam tak kruchy, że za uchwytaniem kleszczami zgniótł się i trzema zawodami być musiał wydobyty, trwała tylko minut 14, a mianowicie: przecięcie międzykrocza i otworzenie szyi pęcherza minut 6.—wyszukanie zaś i wydobycie kamienia minut 8.—Chory pozbywszy się tego nieprzyjemnego gościa, ma się bardzo dobrze.

Wiadomości zagraniczne.

WIADOMOSCI Z POCZTY DZISIEJSZEJ.

— *Frankfort nad Menem* 14 *Maja.* —

Listy handlowe z Wiednia donoszą za rzecz niezawodną, iż tam zawiązało się towarzystwo prywatne, na zaprowadzenie kolei żelaznéj atmosferycznéj z Wiednia do Schönbrunn. Kapitał akcyjny na ten zakład wynosić ma 1,600,000 ryńskich konwencyjnych i tylko na 160 akcyj po 10,000 z. r. podzielony. Budowa rozpoczyna się niebawem, i do przyszłéj wiosny wszystko musi być ukończone.

— *Paryż* 16 *Maja.* —

Izba parów bliską już jest ukończenia swych rozpraw tyczących się prawa o wychowaniu publiczném we Francyi; — wszystko zdaje się zapowiadać, że usiłowania duchowieństwa francuzkiego przeciw takowemu prawu, żadnego skutku nieodniosły.

Wczoraj cała rodzina królewska, prócz xięcia Nemours który jeszcze bawi w Paryżu, przeniosła się do Neuilly.

— *Ateny* 6 *Maja* —

Wichrzyciele jeszcze nie są zadowoleni, — odkryto znowu jakieś tajemnicze towarzystwo dążące do nowych zaburzeń, które ma mieć rozgałęzienia po całym kraju.

Obok tych swawoli, oppozycya przeciw ministrom, gotuje się jak w kotle i coraz wyraźniéj daje znaki wzmagania się. — Do czego to wszystko doprowadzi? — Bóg tylko wie, — ale do szczęścia Grecyi, nigdy. —

— *Nowy Jork* 17 *Kwietnia.* —

Znikła już wszelka wątpliwość względem przyłączenia wolnego kraju Texas do Stanów Zjednoczonych. Już z obojga stron podpisano wczoraj przed ugodne warunki.

Texyanie będą szczęśliwi; — uwolnili się bowiem przez to od ustawicznych pretensyi Mexyku, który przy swoim ciągle burzliwym stanie nieobiecywał im nic dobrego.—

WIADOMOSCI Z POPRZEDNICH POCZT.

— *Warszawa* 21 *Maja.* —

N. Cesarz Jmć udzielić raczył Najprzewielebniejszemu arcybiskupowi Warszawskiemu Nikanorowi, krzyż brylantowy, do noszenia na kłobuku.

N. Pan udzielić raczył pani Maryannie Rostworowskiéj, wdowie po tajnym radzcy, senatorze, i synowi ich, pensyę, tytułem szczególnych nagród, po rubli sr. 750 rocznie, pod zwykłemi warunkami.

— *Z Petersburga.* —

Otworzony tu został d. 15 z. m. przy kościele ewangelicko-luterskim SS. Apostołów Piotra i Pawła, zakład przeznaczony do tymczasowego składania ciał ludzkich, a to dla zapobieżenia przypadkom (zbyt często niestety zdarzającym się w Europie) grzebania osób w letargu tylko będących. Zakład ten urządzony jest na 2 łóżka, tak opatrzone, że za najmniejszém poruszeniem ciała na nich złożonego, znak jest dawanym. Dwie kobiety czuwają bezustannie, a przy nich są wszystkie leki służyć mogące do cucenia. Doktor Simon ma zwierzchnictwo nad tym zakładem. Opłata oznaczoną jest na 3 rub. sr. dziennie.

— *Wrocław* 16 *Maja.* —

Dziś w południe zakończył tu życie xiążę-Biskup Wrocławski, JW. Jks. Józef Knauer. Nietylko rzymsko-katolicki kościół opłakuje zgon jednego z swych biskupów, nietylko dyecezya wrocławska uczuwa nader boleśnie tę dotkliwą stratę szczerze kochanego pasterza, ale i niekatolicy Szlązka podzielają ten smutek. Żył lat 80. W r. 1839 obchodził już swój 50letni jubilejusz kapłaństwa. W r. 1841 wybrany został przez tutejszą kapitułę na xięcia biskupa Wrocławskiego, w r. 1843 nastąpiła prekonizacya papiezka, a we trzy miesiące potem, d. 23 kwietnia konsekrowany i intronizowany został w tutejszéj katedrze na xięcia Biskupa; piastował więc ten wysoki urząd tylko przez rok jeden.

— *Lipsk* 9 *Maja.* —

Dnia 4 b. m., po 24godzinnych cierpieniach, umarł tu lekarz zwierząt na wściekliznę. A ponieważ nigdy przez psa niebył ukąszony, domyślają się, że przy sekcyi zabitego wściekłego psa, którą kiedyś był uskutecznił, zarażony został.

— *Bruxella* 4 *Maja.* —

Minister spraw zagranicznych zdając sprawę w przeszłym tygodniu na tajnem posiedzeniu izby deput. z negocyacyj handlowych z Francyą, z celnym związkiem niemieckim i z niektóremi innemi krajami, oświadczył, że od owych krajów nie można się tak prędko spodziewać osiągnienia traktatów handlowych. Poczem minister spraw wewn. rozwinął politykę handlową, jakiéj teraz rząd trzymać się myśli. W wybitnych rysach odmalował kierunek, jaki teraz prawie wszystkie kraje opanował, to jest, że wszystkie starają się same zadosyć uczynić swoim potrzebom: że i dawniejsze rolnicze kraje usiłują coraz więcéj zaprowadzać u siebie przemysł, i że przezto, pomimo ułatwień i rozszerzenia środków handlowania, pomiędzy narodami nastąpiło pewne odosobnienie, które się objawia w cłach ochronnych. Belgia nie może przeto dla tego kierunku pozostać obcą, i powinna teraz po nieudaniu się wszelkich usiłowań w zawarciu traktatów handlowych z sąsiedzkiemi krajami, starać się stosownemi środkami przyjść w pomoc przemysłowi krajowemu. Minister podziela wyrzeczoną zasadę przez kommissyę w zaprowadzeniu ceł ochronnych, różni się tylko co do wysokości taryfy celnéj, żądając więcéj umiarkowanej taryfy.

— *Londyn 7 Maja.* —

Na wczorajszem posiedzeniu izby niższéj, p. Peel rozwijał powody swego wniosku względem reformy banku angielskiego i w ogólności manipulacyi bankowéj w kraju. Rozwinięcie zasad nauki o pieniądzach jest mistrzowskie. Według tych zasad, bank angielski ma być podzielony praktycznie na dwa banki, to jest na bank depozytowy i bank biletowy. Bank depozytowy ma pozostać nieograniczony, ale od banku biletowego tak ściśle odłączony, aby obadwa tak działały, jak dwa oddzielone domy handlowe. Bank zaś biletowy ma być tak ograniczony, aby nad 14 milionów f. st. nie wydawał biletów, któráto summa zabezpieczona jest na 11 milionach f. st., które rząd bankowi jest winien i na innych publicznych pieniądzach. Gdy rząd przez to za wydane bilety bankowe jest właściwym dłużnikiem, kredyt tego instytutu nie może tylko zyskać na tém. Zresztą bank angielski ma otrzymać pozwolenie wydania biletów nad 14 milionów f. st. ale zawsze tylko za przyzwoleniem trzech ministrów.

Standart donosi z Konstantynopola pod d. 17 kwietnia, że negocyacye rozpoczęte między wysoką portą i Persyą, zostały ostatecznie zerwane. Pierwsze mocarstwo nie chciało się umawiać z kommissarzami perskiemi,

— *Dnia* 10 *Maja.* —

Na wczorajszém posiedzeniu izby niższéj, zajmowały izbę długie a bez żadnego rezultatu rozprawy. Po zapowiedzeniu bowiem przez lorda Russel, że przy roztrząsaniu kwestyi o cukrze, zaproponuje nowe differencyonalne cło 34 sz. od każdego zagranicznego cukru, czy on będzie płodem wolnych lub niewolników, pan Hume podał wniosek, aby uchwalić adres do królowéj z prośbą o zniesienie w Irlandyi urzędu lorda Namiestnika. Ten projekt był już kilka razy przedmiotem rozpraw w izbie deputowanych, ale zawsze tegoż samego doznał losu. Pan Hume usiłował wystawić istnienie tego urzędu, jako jednę z głównych przyczyn, które przeszkadzają rozwinięciu się naturalnych źródeł zasiłków Irlandyi, gdyż czyni wicekrólestwo Irlandyi podobném do angielskiéj Kolonii, dwór tego urzędu jest siedliskiem wiecznych intryg, a kosztowne jego utrzymanie powiększa nędzę kraju. Ten wniosek znalazł małą liczbę popierających go.

Lord Russell, a szczególniéj p. Peel stanowczo go odparli. Minister nie mówił wprawdzie przeciw zniesieniu téj godności, i umyślnie uczynił uwagę, że nie może powiedzieć, jak jeszcze długo ten urząd istnieć będzie, ale wyjaśnił środki, jakiemi p. Hume ten urząd chce zastąpić, i z tego wyprowadził potrzebę odrzucenia tego wniosku.

Według zasad prawnych, mówił minister, Irlandya powinna wprawdzie tak być rządzona

jak Anglia, zaszłyby jednak większe trudności, niż sobie zwykle wystawiają, któreby się sprzeciwiały temu zniesieniu. Poczém p. Hume cofnął dobrowolnie swój wniosek.

Izba parów na bardzo krotkiem posiedzeniu zajmowała się przedmiotami miejscowego interessu

Dodatek lorda Ashley do bilu fabrycznego zmniejszający roboty dzienne do 10 godz., podany będzie dziś wieczór na posiedzeniu izby deputowanych. Z wielkiem natężeniem oczekują na wypadek dzisiejszych rozpraw. Początkowo sądzono, że ministerstwo będzie miało za sobą pewną większość. Ale teraz bardzo o tém wątpią, z powodu że irlandscy członkowie parlamentu, tworzący tak nazwany ogon O'Connella, postanowili głosować za wnioskiem lorda Ashley. W takim razie nie jest pewném, czy ministerstwo poniósłszy klęskę, nie będzie rezygnować.

— *Lizbona* 1 *Maja.* —

Urzędowe doniesienie z Oporto zawiera następującą ważną wiadomość: »Wicehr. Fonte-Nova donosi, że d. 28 kwiet., o god. 4 z południa, powstańcze wojsko opuściło Almeidę; żołnierze zostawili swoją broń w twierdzy, i poprzed wojskiem oblegającem przeszli do miejsc sobie wskazanych; oficerowie zaś schronili się do Hiszpanii.« — Dodać tu należy, że hr. Bomfim za warunek poddania twierdzy żądał od Wicehr. Fonte-Nova, aby on sam i wszyscy jego oficerowie bezkarnie i bez oddania pod sąd wojenny, zatrzymać mogli swoje miejsca i stopnie w armii; ale Wicehr. Fonte-Nova, ze względu, iż przystanie na ten warunek byłoby przekroczeniem, udzielonego sobie upoważnienia, odpowiedział, że nic więcéj zapewnić nie może, jak tylko zachowanie wszystkich przy życiu. Powszechnie jednak sądzą, że czy to z własnego natchnienia, czy też może według potajemnych instrukcyj, chętnie pozwolił hr. Bomfim i jego oficerom schronić się do Hiszpanii, ponieważ wytoczyć się mający przeciwko nim proces, który naturalnie musiałby się skończyć na skazaniu ich na ciężkie kary, mógłby rządowi nowy zgotować kłopot.

— *Hajti.* —

Do Paryża nadeszły przez Jamajkę ważne, lubo zasmucające wiadomości z rzeczypospolitéj Hajtyjskiéj. *Gazeta Jamajkska* donosi, że nowy prezydent téj murzyńskiéj rzeczypospolitéj Herard, wyruszył z znaczną armią do miasta Santa Domingo, aby przytłumić powstanie wybuchłe we wschodniéj części téj wyspy. Czarna ludność miasta (zapewne Port au-Prince) korzystając z jego nieobecności, powstała w massie, i zaczęła mordować całą bez różnicy brunatną ludność (mulatów). Biedni mieszkańcy kolorowi, nie mając żadnych środków obrony, schronili się na kilka stojących w porcie okrętów cudzoziemskich, mianowicie francuzkich, amerykańskich i angielskich, ale te nie mogły pomieścić na swych pokładach wszystkich uciekających, którzy w najokropniejszém znajdują się położeniu, bo ocalając życie, nic z sobą prócz odzienia, i to nie wszyscy, zabrać nie zdołali. 140 takich nieszczęśliwych mulatów przybyło na okręcie francuzkim do portu Kingston na Jamajce. Z drugiéj strony prezydent jenerał Herard został także pobity pod Santo Domingo, gdzie mieszkańcy, jak już wiadomo, zatknęli trójkolorową chorągiew i ogłosili oddzielną rzeczpospolitą Dominikańską.

Rozmaitości.

W najpóźniejszym opisie Australii czyli piątéj części świata, są nadzwyczajności tego najpóźniéj odkrytego kraju, umieszczamy niektóre: Przyroda australska zawiera mnóstwo dziwacznych zjawisk, które wydają się bajką w oczach europejczyka. Podczas gdy u nas zima, tam lato. Północny wiatr jest tam ciepły, południowy zimny. wschodni najzdrowszy, zachodni najszkodliwszy. Barometr przed deszczem idzie tam w górę, jego spadanie zapowiada pogodę. Doliny są tam zimne i nieurodzajne, góry bywają zazwyczaj ciepłe i żyzne Łabędzie są tam czarne a kruki białe. Jest tam rodzaj kretów, które mają dziób jak u kaczek a jadowity kolec u zadniéj nogi. Inny rodzaj jest uzbrojony z tyłu kilką rzędami kolców, podobnych owym, jakie w Europie mają jeżowce. Australia jest także ojczyzną kanduru, zwierzęcia, któreby równym prawem do rodzaju wiwiórek i do jeleni policzyć można, a którego wielkość bywa najrozmaitsza. Podczas gdy niektóre kanduru są mało co większe od szczurów, dorastają inne 5ciu stóp wysokości. Psy w nowéj Holandyi nie szczekają nigdy i mają wilcze głowy. Reszta tu łowu podobna jest do lisów. Jest tam jeszcze gatunek ryb, które przez połowę należą do rodzaju hajów, potworów morskich, przez połowę zaś do gatunku innych ryb, które jeść można. Sztokwisz łowi się tam w rzekach, a liny w morzu. Niektóre rodzaje wężów są skrzydlate; podobnież mają pewne rodzaje ryb duże, pstro nakrapiane skrzydła, które mogą ściągać albo rozszerzać jak niedoperze. Pokrzywa rośnie tam do wysokości drzewa, topola przeciwnie jest tam niską krzewiną. Paproć dochodzi 20 do 25 stóp wysokości, a jéj gałęzie mające 5 do 6 stop długości, rozprzestrzeniają się w kształcie szerokiego słońcohronu. Jedyny ptak, który jest najpodobniejszy do domowego europejskiego drobiu, ma ogon jak struś w formie wachlarzów. Kasuar mało co mniejszy od strusia, nie ma właściwie piór, lecz tylko gatunek grubego włosu. Są tam ptaki które wydają głos, podobny zupełnie do trzaskania z batogu, inne znowu, które swoim głosem dźwięk srebrnego dzwonka naśladują. Tu możesz słyszeć ptaka kwilącego jak dziecie, owdzie śmieje się inny w głos, jak człowiek.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 23 do dnia 24 Maja.

Łuczycki Floryan, Zalewska Emilia, Zalewska Marya ob., Iwanicka Marya ob., Gagatnicki Ignacy ob Bardzki Felix ob., z Polski; — Bzowski ob., z Galicyi; — Münstermann, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Winkler Karol, Sschwarzman Antoni, Brodzka Salomea Rogowski Leon ob., Kwaśniewska Salomea, Fridrichs Emma baronowa, Popiel Ignacy ob., do Polski — Tołstoi Paweł hr., do Galicyi; — Evmann, Matrooss Józefa, Gagatnicki ob., do Pruss.

Doniesienia Urzędowe.

Nro 1293.

PREZES SĄDU WYŻSZEGO
Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

W myśl artykułu 118 Kodexu Cywilnego, podaje do powszechnéj wiadomości, iż Trybunał Wolnego Miasta Krakowa, wyrokiem w dniu 17 Listopada 1843 r. zapadłym, na żądanie Audrzeja Księżyca, w celu ogłoszenia nieprzytomności żony jego Maryanny Teressy z Mathisów Księżycowéj, dał miejsce inkwizycyi ze świadków, i do przedsięwzięcia tejże Sąd Pokoju Okręgu II. Miasta Krakowa wyznaczył.

Kraków d. 10 Maja 1844 r.

P. BARTYNOWSKI.
(3r.) A. *Giebułtowski* Sekr.

Nro. 2673.

TRYBUNAŁ.
Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Wzywa Stanisława Bidzińskiego syna Julianny z Rozmanithów Bidzińskiéj i Józefę z Rozmanithów Majznerową (lub ich prawa mających) aby po odbiór massy sukcessorów Ignacego Rozmanitha składającéj się z kwoty złp. 197 gr. 1 ze spadku po Józefie Grocholu pochodzącéj, z stósownemi dowodami w przeciągu miesięcy trzech do Trybunału zgłosili się, pod rygorem wprowadzenia skarb publiczny w posiadanie nadmienionéj kwoty.

Kraków d. 21 Maja 1844 r.

Sędzia Prezydujący,
J. PAREŃSKI.
(1r.) *Lasocki* Sekr.

Dnia 31 maja 1844 r. o god. 10 rannéj w piątek przy ulicy Wiślnéj w domu pod N. 308 na pierwszym piętrze sprzedaż publiczna odbędzie się, książek różnych doktorskich, instrumentów hirurgicznych, mebli, kanap, krzeseł, szaf, stołów, miedzi, luster sufitowych, naczyń kuchennych, stołowych, zegarów, zwierciadeł, towary łokciowe, wełniane i bawełniane, kamloty, muszlin de len, perkale, płutna różnego gatunku, chustki, szale, kamizelki, pończochy i inne, za gotową zaraz zapłatę w monecie srebrnéj *Courrant.*

Kraków d. 16 Maja 1844 r.

Skorczyński.

Doniesienia prywatne.

Niżéj podpisana miawszy zaszczyt utrzymaniem traktyerni w roku 1842 i 1843 zadowolnić Publiczność nawiedzającą mineralne wody w Szczawnicy, przyjmuje na się w tym także roku 1844 ten sam obowiązek przy zakładzie wód mineralnych w Szczawnicy, powiększając swój przedmiot należycie urzędzoną kuchnią i cukiernią, i pochlebiając sobie, iż potrafi dogodzić wszelkim życzeniom Szanownéj Publiczności przez wybór potraw, ciast, i napojów rozmaitych przy najśpiesznie jszéj usłudze, za najumiarkowańsze ceny, a tym sposobem zapobieży niewygodzie udających się do Szczawnicy gości względem kosztownego wożenia za sobą kuchni.

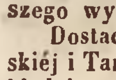
Magdalena *List*
Traktyerniczka ze Lwowa.

Uwiadomienie ze Szczawnicy.

Ignacy Königsberg, trudniący się od lat 12 doświadczeniem dobroczynnych wód mineralnych Szczawnickich, troskliwie zebrał postrzeżenia pomyślnych kuracyj w rozlicznych słabościach przez należyte używanie powszechnie znanych pomienionych wód mineralnych, i te stwierdzone autentycznemi dowodami, podaje drukiem do Publiczności, otrzymawszy zezwolenie c. k. cenzury Lwowskiéj.

To dziełko z wielu miar wielce ważne tak dla lekarzów jak i dla każdego z Publiczności, zasługuje tém bardziéj na łaskawe względy, iż wydawca ma na celu, nie tylko cierpiącéj ludzkości ulgę przynieść, lecz oraz i ubogich wesprzeć, poświęcając cały czysty dochód niniejszego wydania na fundusz ubogich.

Dostać można tego dziełka w księgarni Lwowskiéj i Tarnowskiéj P. Milikowskiego, przy zakładzie wód mineralnych w Szczawnicy, w Jaśle u samego wydawcy, i w księgarni St. Gieszkowskiego w Krakowie. (1r.)

Pod N. 487 na ulicy św. Jana jest kareta podwójna wiedeńska z kozłem miejskiem i podróżnym, jeszcze w bardzo dobrym stanie do sprzedania z wolnéj ręki. O cenę zapytać się można u Pana Tuchowicza na pierwszym piętrze mieszkającego.
(1r.)